

SLUSE

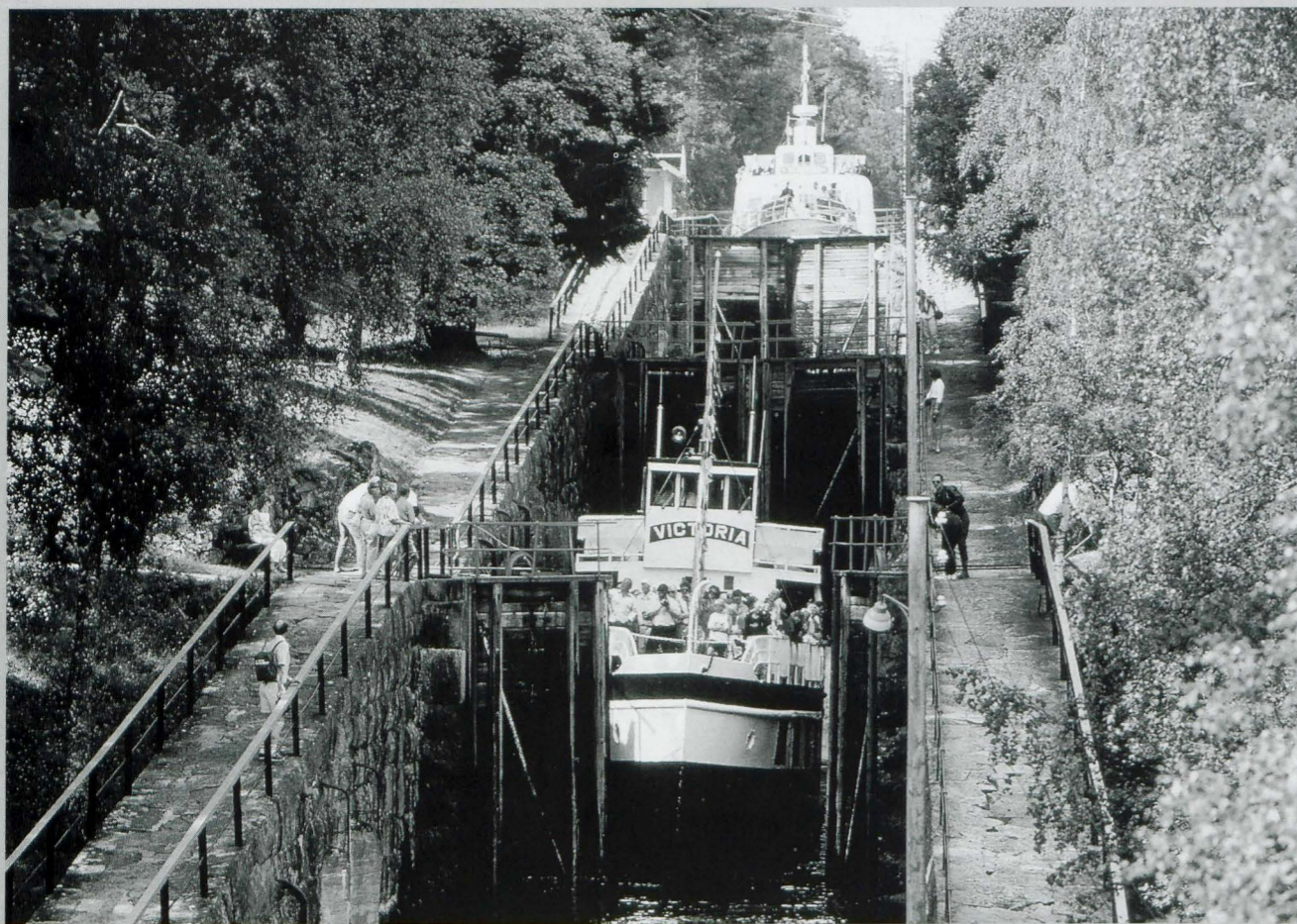

GLØTT

MEDLEMSBLAD FOR
TELEMARKKANALENS VENNER

NR. 1 – 2001
17. ÅRGANG

En annerledes gave

.. . . . proppfull av natur og kulturopplevelser!

Sluse cruise med
M/S «Victoria», M/S «Henrik Ibsen» og M/S «Telemarken»

priser fra hundrelappen og oppover

Ring oss, så vil vi skreddersy et gavekort for deg!

Tlf.: 35 90 00 30 – Fax 35 90 00 21

Telemark
REISER

POSTBOKS 3133 HANDELSTORGET – 3707 SKIEN

www.telemarkskanalen.com

Rutebåtene trafikkerer kanalen i perioden 18. mai til 9. september 2001

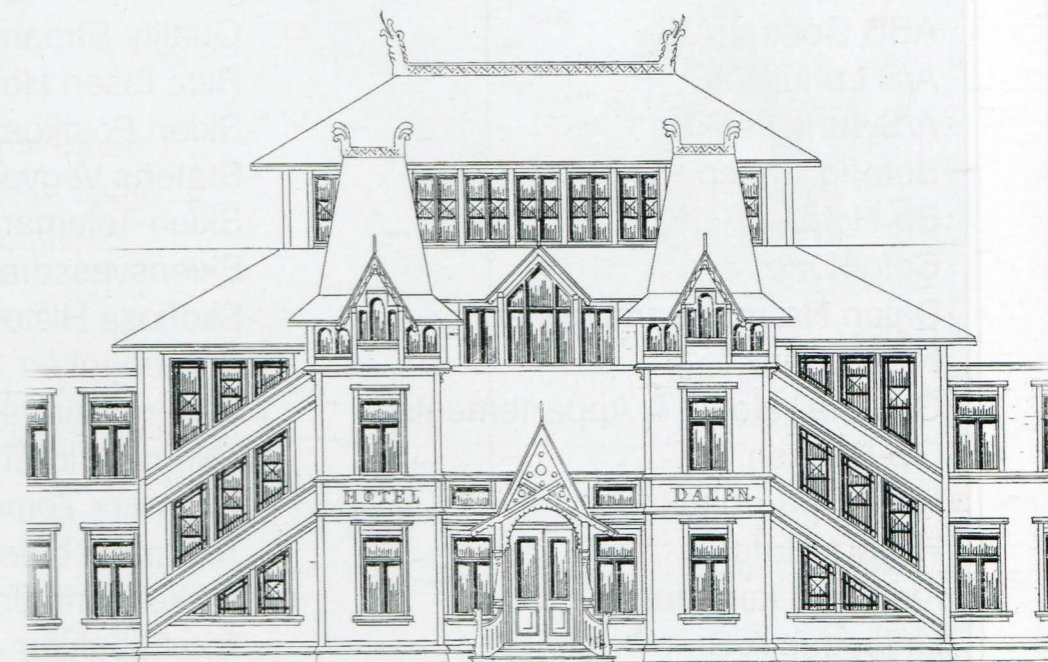
Internasjonal pris til Dalen Hotel i Telemark

Det ærverdige Dalen Hotel øverst i Telemarkskanalen er blitt tildelt Europa Nostra's høyeste utmerkelse. Hotellet fikk den prestisjefylte prisen i konkurranse med over 100 andre verneverdige bygg og anlegg i Europa. Eiere og drivere Olav Magne Underdal og Anny Botn er overrasket, men samtidig veldig glade for prisen. Hotellet mottar Europa Nostra-prisen for omfattende istandsetting og restaurering av bygningen, som er fra 1894. Juryen har i begrunnelsen lagt vekt på at det historisk verdifulle området, som inkluderer Telemarkskanalen, den over 100 år gamle passasjerbåten m/s "Victoria" og hotellet på Dalen, til sammen kan by på en egenartet opplevelse det knapt finnes maken til.

Hotellet ble restaurert i perioden 1988 – 1994. Det var lenge tvil i kommunen om hva man skulle gjøre med bygningen, som var i forfall. Det mest drastiske forslaget var å lage tidenes St-Hans-bål på Dalen, og rett og slett la hotellet bli flammens rov. Den landskjente predikanten Åge Samuelsen fra Skien syntes det var for galt at en slik flott bygning skulle gå tapt, og satte i gang med restaureringsarbeidet, som til slutt ble fullført i 1994.

Hotellet er igjen blitt et svært populært besøksmål for turister, og spesielt for dem som velger å komme vannveien til Dalen. Ved århundredskiftet var dette den raskeste måten å komme seg over fjellet til Vestlandet fra Østlandet, da veinettet var dårlig utbygd. Fra Christiania (Oslo) tok man båt eller landeveien fatt til Skien, deretter kanalbåt til Dalen med overnatting på Dalen Hotel, og så med hest og trille over til Vestlandet.

Telemarkskanalen har også hatt sin nedgangsperiode. Da kanalen sto ferdig i 1892 ble den ute i Europa betegnet som et "åttende underverk", og som en av de mest oppsiktsvekkende av Europas vannveier. Den ble brukt både

Dalen Hotel, fasade mot vest.

til tømmertransport, lokal rutetrafikk, men også til ren turisttrafikk. Etter hvert som landtransporten overtok, mistet kanalen sin betydning som den viktigste ferdselsåren. Slusene forfalt, og det ble foreslått at de skulle stenges, ja, noen foreslo i fullt alvor å fylle dem med sand! Heldigvis ble dette ikke noe av, og kanalen ble i stedet istandsatt, til glede for kommende generasjoner. Et arbeid som resulterte i Europa Nostramedaljen i 1994.

I dag er det turister fra fjern og nær som kommer for å oppleve denne unike vannveien som framstår omtrent som for over 100 år siden. I kanalsesongen

fra mai til september er det rundt 50.000 passasjerer som reiser med en av de tre kanalbåtene m/s "Victoria", m/s "Henrik Ibsen" og m/s "Telemarken". Kanalanleggene er også en populær attraksjon for de som vil følge slusingen fra land. Et mylder av store cabincruisere, kanoer, syklistene og passasjerbåter skaper liv og røre langs den gamle vannveien. Arkitekturen fra århundredskiftet er tatt vare på, og de gule kanalhusene lyser flott opp mellom tunge løvtrær. De steinsatte sluseveggene, de enorme sluseportene, åpne- og lukkemekanismen – alt er autentisk som for over 100 år siden.

Bli kanalvenn!

Meld deg inn i
Telemarkkanalens Venner –
innmeldingskupong på siste side!

Bedrifter som er medlemmer av Telemarkkanalens Venner

ABB Control A/S	Quality Straand Hotel
A/S Lund	Rica Ibsen Hotel
A/S Turisttrafikk	Skien Postkontor
Betong Transport	Statens Vegvesen Telemark
Bø Hotell	Skien-Telemarkens D/S
Color Line	SkienSVassdragets Fellesfløtningskontor
Dalen Næringsssamskipnad	Skotfoss Historielag
Fokus Bank	Sparebanken Grenland
Gautefall Hotell & Appartements	Statens kartverk Telemark
GS-Banken	Telemark Idrettskrets
Holla Sparebank	Telemark Tømmersalgslag
Høyers Hotel	Telemarksbåtene A/S
Kviteseid kommune	Tokke kommune
Linjegods A/S	Trio Fabrikker
Morgedal Hotell	Union Tømmerkompani A/S
Norsjø Hotell	Varden
Notodden Motorbåtforening	Øst-Telemark Reiselivslag
Quality Lifjell Hotel	

Medlemsarrangement ved Bakstehuset, Eidsfoss sluser, søndag 17. juni 2001

Det har desverre ikke lyktes styret i Telemarkkanalens Venner å komme til enighet med arrangørene av «Viser ved kanalen»
– Derfor har styret besluttet å lage et eget arrangement for medlemmene og andre interesserte.

Egen innbydelse følger senere – men sett av datoen allerede nå:

Søndag 17. juni 2001 – kl. 12.00

Årsmøte

Det innkalles til årsmøte i
Telemarkkanalens Venner
torsdag 15. mars.

Vi møtes kl. 18.30
på Lille Ulefos Gjestegaard, Ulefoss

Før årsmøtet starter vil
Kanalprisen for 2000
bli utdelt

Dagsorden:

1. Valg av møteleder
2. Årsmelding for 2000
3. Regnskap for 2000
4. Valg
5. Arbeidsplan og budsjettforslag for 2001
6. Kontingent
7. Innkomne forslag

Etter årsmøtet:

«Infosenter ved kanalen på Ulefoss?»,
innspill ved Lillian Nilssen,
Telemarksbiblioteket, Ulefoss.

Enkel servering

TELEMARKKANALENS
VENNER

STYRET	Telefon:
Johannes Skarprud	35 05 35 73
Ulf Røvik-Larsen	35 94 52 99
Ole Moen	35 94 43 71
Gisle Kavli	35 94 54 81
Vidar Edvardsen	35 53 64 35

VARAMENN	
Johan Rye-Holmboe	35 50 22 37
Brita Lodberg-Holm	35 94 54 81

KASSERER/SEKRETÆR	
Janne Lindgren	35 94 53 02

I REDAKSJONEN	
Per Svein Bratsberg	35 52 31 57

Foreningens adresse:
Telemarkkanalens Venner
Postboks 372 Sentrum
3701 SKIEN

GS-banken bankgiro: 2610.22.15256

Postgiro: 0807 2100949

Forsidebilde: Rutebåten «Nordsjø» ved
Vrangfoss.
Foto: Bjarne Lia, Lunde.

1. side etter idé av Kjell Dahl.

Grafisk tilrettelegging: Genius Forlag, Skien.

Trykk: Oluf Rasmussen A/S, Skien.

Årsmelding 2000 for Telemarkkanalens Venner

1. STYRET

Styret har i 2000 hatt følgende sammensetning:

Styremedlemmer:

Johannes Skarperud
Ulf Røvik-Larsen
Ole Moen
Gisle Kavli
Vidar Edvardsen

Varamedlemmer:

Johan Rye-Holmboe
Brita Lodberg-Holm

Sekretær/kasserer

Janne Lindgren

Redaktør for Slusegløtt:

Per Svein Bratsberg

1.1 Redaksjon for Slusegløtt

Per Svein Bratsberg har også for 2000 hatt en sikker hånd om redaksjon, produksjon og utgivelse av «Slusegløtt». Slusegløtt har kommet ut med 2 utgivelser i 2000.

1.2 Virksomheten i styret

Styret har hatt 8 ordinære styremøter siden forrige årsmøte. Styremøtene har vært på Ulefoss.

1.3 Gaver

Foreningen har søkt om utdeling av gavemidler fra en rekke banker i Telemark. Dette resulterte i følgende tildelinger: Kr. 5.000,- fra GS-Banken, Skien, kr. 1.000,- Holla Sparebank, Ulefoss og kr. 1.000,- Lunde Sparebank. Vi takker for støtten!

1.4 Aksjer

1 stk aksje i Skien Telemarkens Dampsibsselskap, verdi kr. 0,-. 2 stk aksjer i Skien-Dalen Båtselskap a/s a kr. 1.000,-.

1.5 Frimerker

Verdien av restbeholdningen av "Victoriamerker" pålydende kr. 1.30,- er kr. 595,40.

1.6 Andeler

5 andeler á kr. 200,- i Slepebåten Eriks venner til en bokført verdi av kr. 0,-.

1 andel á kr. 1.000,- i Telemark-reiser a.l., bokført verdi kr. 0,-.

I begge selskapene/foreningene betaler vi en årlig medlems-kontingent med kr. 200,- til Eriks Venner og kr. 950,- til Telemark Reiselivs-råd (som medlem i Telemarkreiser a.l.).

2. MEDLEMMER

Siste oversikt over medlemstallet viser:

Privatmedlemmer	371
Bedrifter/org./kommuner	35
TOTALT	406

2.1 Arrangementer for medlemmene

Søndag 18. juni var åpning av Bakstehuset ved Eidsfoss sluser, det var i overkant av 200 personer inne på området, både medlemmer og ikke medlemmer. Arrangementet var i samarbeid med «Viser langs kanalen».

2.2 Medlemskontigent

Medlemskontigenten for 2000 har vært kr. 100 for privatpersoner og kr. 500 for bedrifter, organisasjoner og kommuner.

3. VIKTIGE STYRESAKER I 2000

3.1 Bakstehuset, Eidsfoss

Eidsfoss – en perle ved Telemarkkanalen

Som kjent har Kanalvennene i flere år arbeidet med å forbedre miljøene langs kanalen. Slusevokterboligen ved Eidsfoss sluser i Nome har fått et løft ved restaureringen av det gamle bakstehuset. I siste nr. av Slusegløtt presenterte vi gjenåpningen av bakstehuset i forbindelse med et sommerarrangement i juni i fjor. Arrangementet inngikk i programmet for festivalen "Viser ved Kanalen" og var et samarbeidsarrangement med visefolket.

Ellen Tove Eie og Bente Bøe sto fram som ekte baksterkjerringer og tre unge entusiastiske jenter fra Ulefoss; Hanna, Synne og Rikke laget kafé og fikk rykende ferskt og nybakt brød til å forsvinne i sultne munn.

Vi håper Viser ved Kanalen er villige til å gjenta samarbeidet og suksessen fra i fjor da mer enn to hundre og femti mennesker fant veien til Eidsfoss.

I løpet av våren og sommeren i fjor var lærere og elever ved Ulefoss skole ivrige til å bruke huset og ovnen i undervisningssammenheng. Lærer Olav Hermansen ved Ulefoss skole har her gått foran med et forbilledlig eksempel og tatt med elevene ut fra klasserommet og inn i kanalmiljøets unike læremiljø. Her har elevene lært om en annen tid hvor det ikke var vanlig å gå på butikken å kjøpe brød, men hvor en måtte bake det sjøl. Og det har de også gjort. Ikke få brødblingser har gått ned på høykant i løpet av disse morsomme skoletimene. Herman-

Glimt fra åpningen av Bakstehuset søndag 18. juni 2000.

sen har laget kopier av redskaper som må til for bakingen, og flere klasser sto i kø for å lære kunsten å bake på gamlemåten. Kanalvennene er svært takknemlig for at skole, elever og lærere tar bakstehuset i bruk. Da får restaureringsarbeidet mening i mer enn en forstand.

I år vil Telemarkkanalens Venner gå videre i arbeidet med miljøet ved Eidsfoss. Vi har allerede laget planer for utomhusmiljøet og vil nå forsøke å realisere disse. En rasteplass for turgåere og sykkelturister skal etableres og det er et siktemål at vi kan holde gresset på vollen nede sånn at eiendommen kommer mer til sin rett. Vårt håp er at kanaleieren; Telemark Fylkeskommune og venneforeningen kan få midler til å sette opp et gjerde langs eiendommen og at en bonde kunne la sauene eller andre dyr beite på eiendommen. Det tror vi vil øke attraksjonsverdien ved Eidsfoss.

Har du lyst til å være med på dette

morsomme arbeidet? Ta kontakt med Telemark-kanalens Venner. Adresse og telefonnummer til medlemmene i styret finner du foran i bladet.

3.2 Uteområdet for Eidsfoss

Kanalvennene har også engasjert seg i arbeidet med å utforme en utomhusplan for området rundt den gamle slusevokterboligen på Eidsfoss. Brita Lodberg-Holm har laget skisse til en utomhusplan som er videre bearbeidet av Trond Endresen hos Feste AS. Området er planlagt med rasteplasser for gående og syklende, grillsted, beplantning av trær og busker, stier og opparbeiding av grasvoll. Kanalvennene ser fram til et fortsatt spennende samarbeid med fylkeskommunen om bygningene og miljøet på Eidsfoss.

4. Estetisk veileder for Telemarkskanalen

Foreningens styre har gjentatte ganger tatt opp denne saken med Telemark fylkekommune og har etterlyst en oppstart av arbeidet.

5. Kanalprisen 1999

Kanalprisen 1999 ble utdelt til Sverre Lindalen, Nome. Lindalen er høyt og lavt på Ulefoss gjestehavn i båtsesongen.

Kanalprisen 1999 ble utdelt i forbindelse med årsmøtet 2000 og fikk fin medieoppmerksomhet.

6. Styret for

Telemarkkanalenes venner ønsker å takke sine medlemmer, komiteer og samarbeidspartnere for et godt samarbeid i 2000.

RESULTATREGNSKAP FOR 2000

DRIFTSINNTEKTER		DRIFTSUTGIFTER	
Medlemskontingenter	47.500,00	Kanalprisen	5.030,00
Salg av trykksaker	728,00	Kontor/administrasjon	24.341,50
Gave GS-banken	5.000,00	«Slusegløtt»	16.554,00
Gave Holla Sparebank	1.000,00	Styre-/medlemsmøte	4.729,00
Gave Lunde Sparebank	1.000,00	Medlemskontingenter	1.150,00
Loddsalg	1.451,00	Gaver	1.160,00
Renteinntekter	1.727,64	Bakstehuset	11.146,95
		Arrangementer	7.143,00
TOTALE DRIFTSINNTEKTER.....	58.406,64	TOTALE DRIFTSUTGIFTER	71.254,45
		DRIFTSUNDERSKUDD	12.847,81

Balanse pr. 31.12.2000

EIENDELER		GJELD OG EGENKAPITAL	
Kasse	142,50	Egenkapital pr. 31.12.98	62.957,27
Postgiro	12.413,38	Årets underskudd	12.847,81
GS-banken 2610.22.15256	5.716,71		
GS-banken 2610.50.28082	29.241,47		
Frimerkebeholdning	595,40		
Aksjer 1)	2.000,00		
SUM EIENDELER	50.109,46	SUM GJELD OG EGENKAPITAL	50.109,46

NOTE TIL REGNSKAPET

1) Aksjer: 1 stk aksje i Skien-Telemarkens Dampskipsaksjeselskap bokført verdi kr. 0,-
2 stk. aksjer i Skien-Dalen Båtselskap A/S, bokført verdi kr. 2.000,-

Skien 31. desember 2000
20. februar 2001

Regnskapet revidert og funnet i orden.
Marit Jørgensen
Revisor.

Budsjettforslag for 2001

INNTEKTER		UTGIFTER	
Renteinntekter	2.000,-	Slusegløtt	21.000,-
Medlemskontingent	50.000,-	Kanalpris	5.000,-
Adm.tilskudd	3.000,-	Kontor/administrasjon	22.000,-
Gaver	7.000,-	Medlemskontingenter	1.500,-
Salg av trykksaker	1.000,-	Styremøter/medlemsmøter	4.000,-
		Estetisk veileder*	20.000,-
		Arr. Eidsfoss 17. juni	9.500,-
Underskudd *	20.000,-		
	83.000,-		83.000,-

* Midler til estetisk veileder er allerede bokført tidligere år og er derfor øremerket til dette tiltak.

VALGKOMITEEN'S FORSLAG

1 styremedlem er på valg – varamedlemmer og revisor velges for 1 år av gangen.

Følgende personer er ikke på valg:

Styremedlem:	Johannes Skarperud
Styremedlem:	Ole Moen
Styremedlem:	Gisle Kavli
Styremedlem:	Vidar Edvardsen

1 styremedlem som er på valg:

Styremedlem:	Ulf Røvik-Larsen
--------------	------------------

Valgkomitéens forslag:

Styremedlem:	Ulf Røvik-Larsen
--------------	------------------

2 varamedlemmer som er på valg:

Varamedlem til styret:	Johan Rye-Holmboe
Varamedlem til styret:	Brita Lodberg-Holm

Valgkomitéens forslag:

Varamedlem til styret:	Johan Rye-Holmboe
Varamedlem til styret:	Forslag på årsmøtet

Revisor: Marit Jørgensen

Revisor: Marit Jørgensen

Forslag til valgkomité:

Finn Skaardal	Per Bjørn Solvang	Per Svein Bratsberg
Finn Skaardal	Per Bjørn Solvang Valgkomitéen	Per Svein Bratsberg

Forslag til arbeidsprogram 2001

1. Arrangementer for medlemmene på Eidsfoss søndag 17. juni

2. Utarbeide finansiering av uteplass på Eidsfoss

3. Smeodden brygge, oppfølging av brev til Kviteseid kommune

4. Medlemsverving

5. Samarbeid med Telemark fylkeskommune og reiselivsnæringen

Programmet for årets visehelg er ikke helt fastlagt i detalj, men følgende kan presenteres:

Konsertprogram: "Viser ved kanalen" 2001

Fredag 15. juni:

Kl. 16.30: Anne Marie Kvien på Bjervatun sjuke-og aldersheim.

Kl. 18.00: "Sangen til bygda" - ein triveleg fredagskveld på Lunde sluse med artisten bak "Sangen til bygda"

Anne Marie Kvien. Ho kommer med sitt trekkspel og vil skape ein lun og fin atmosfære på slusa ein tidleg fredagskveld. Pris: kr. 80.

Kl. 19.00: Opningskonsert på Lille Ulefos Gjestegaard.

Grappa "Hjernespinn" med Sondre Stordalen og Bård Helgerød

frå Siljan presenterer egne tekstar og versjonar av m.a. Lillebjørn Nilsen.

(kjent frå Søndagsposten i NRK).

Finn Kalvik "Krokspell" ved Øst-Norsk Viseforum

Grillkveld i gården. Pris: kr. 130 ekskl. grillmat.

Kl. 20.00: "Simon and Garfunkel på Kviteseid brygge."

Mrs. Robinson og Horns for Hire losar oss gjennom ein kveld

med alt det beste frå Simon and Garfunkel. Ei oppleving!! Lokale krefter. Pris: kr. 150.

Kl. 20.00: "Den svalande vind"

- Konsert i Flåbygd kyrkje med Anne Karin Kaasa og Lunde Kammerkor. Pris: kr. 100.

Laurdag 16. juni:

Kl. 11.00: Kulturverkstad for born i Gamlebanken i Lunde.

Kurs/aktivitetsdag med Marianne Kostøl.

Tema: "Den norske sangskatten". Tid: 11.00-13.00. Pris: kr. 50,- . Begrensa tal deltakarar.

Kl. 13.00: "Viser i naturens katedral - Vrangfoss sluser".

Glade visesongarar frå Øst Norsk Viseforum skaper songglede i vakre Vrangfoss sluser! Pris: kr. 100.

Kl. 15.30: "The water is wide" - Rita Eriksen på Strengen brygge.

Trio med syskenparet Rita og Frank Eriksen som frontfigurar.

Koret "Samklangen" frå Arvika i Sverige varmar opp. Pris: kr. 150.

Kl. 17.00: "Nordisk visekveld på Lårdal brygge"

- med Kalle Zwilmeyer og Hans Ericsson. To kjente nordiske viseprofiler vil

ta oss med på rundtur i den nordiske viseskatten. Pris: kr. 100.

Kl. 19.00: "Mykje lys og mykje varme på Lunde sluse" - "Teglverkskonserten" 2001 med:

kl. 19.00: Oppvarming med visegruppa Nye Skalder frå Oslo.

kl. 20.00: Åge Aleksandersen og ein kassegitar. Ønskekonsert gjennom Åge si karriere.

kl. 22.00: Grappa M med m.a. Trond Yterbø og Torhild Sivertsen som frontfigurar. Pris: kr. 200.

Sundag 17. juni:

Kl. 13.00: "Telemarkskanalen - farvel for denne gong"

- konsert på Lunde sluse - Østnorsk Viseforum tek farvel med Telemarkskanalen for i år med eit triveleg viseprogram. Gratis adgang.

Kl. 14.00: "Med Tein på Øvre Verket" Ein triveleg ettermiddag på Øvre Verket på Ulefoss. Verkstadene på

Øvre Verket er opne denne dagen. Konsert med Anne Grimstad Fjeld med band. (kjent frå m.a.

Norskstoppen og barne-TV serien Seljeåsen. Pris: kr. 100.

Kl. 16.00: "Statkraftkonserten" - avslutningskonsert Tokke Kraftverk.

Karoline Krüger med musikarane Atle Halstensen og Bjørn Kjellemyr.

Lars Klevstrand med eit "det beste frå Lars Klevstrand-program".

Lokale utøvarar frå Tokke-Vinje. Pris: kr. 150.

M/S "Skarsfos"

ny båt klar for charteroppdrag i kanalen, fra Dalen til Kragerø.

M/S "Skarsfos" er en gammel slepebåt fra Tinnsjøen som Asbjørn Lia, Skien overtok for over 10 år siden. Utdannet som tømrer har han bygget båten møysommelig opp for passasjertrafikk, båten er også vinterisolert slik at den kan leies ut til sluttede selskaper hele året, med en beliggenhet ved Hjellebrygga burde mulighetene være store for utleie.

"Skarsfos" er sertifisert til å ta 65 passasjerer for charteroppdrag.

"Skarsfos" er klar for oppdrag fra 2. mai i år. Båten har fått fast plass ved Hjellebrygga foran M/S "Victoria" og M/S "Henrik Ibsen".

Asbjørn Lia har også fått skjenkebevilling slik at alt nå er klart for en spennende sesong.

Glimt fra salongen ombord i M/S "Skarsfos"

M/S "Skarsfos"

Byggetegning av D/S "Skarsfos", slepebåten fra Tinnsjøen som bl.a. hadde som oppgave å slepe trefergen "Tinnsjø"

Skipliste for M/S "Skarsfos"

1908: D/S, bygget ved Fevigs Jernskibsbyggeri, Grimstad. 65 brt. 650 - 17,0 - 8,5 fot.

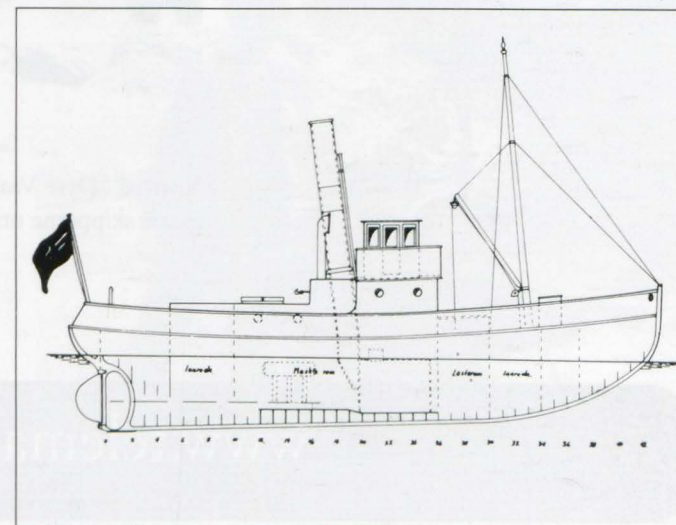
Maskin: Trippel exp. 180 IHK. Slepebåt.

1908: Norsk Transport Aktieselskab-Rjukanbanen.

1952: Ombygget til dieseldrift.

1985: Thovsland Transport, Porsgrunn. Kjennesignal LDJ.

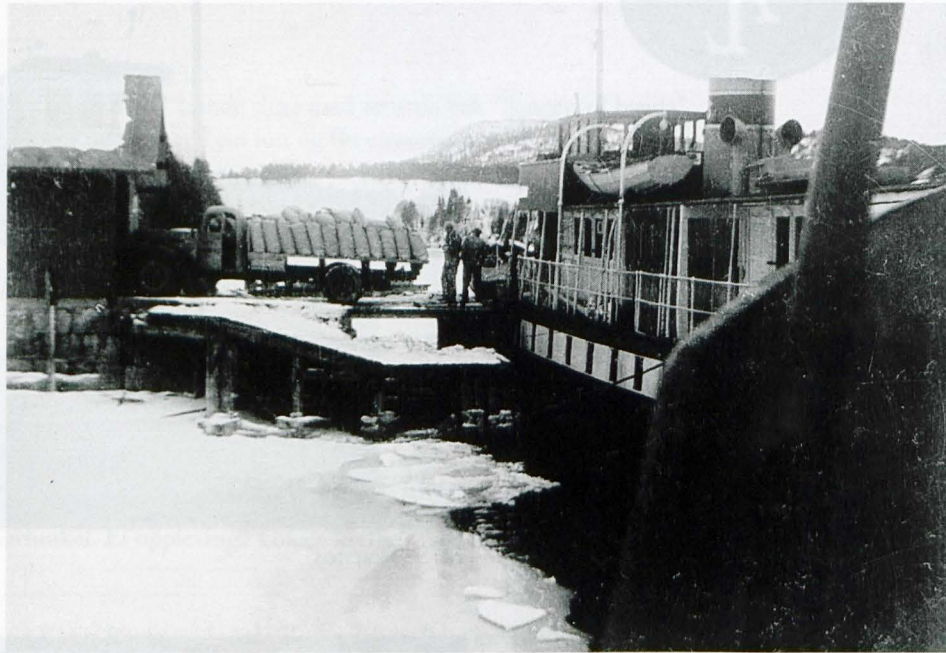
1990: Asbjørn Lia, M/S "Skarsfos" Båtreiser, Skien.

Øyeblikksbilder fra 1950-årene

Av Tor Kjetil Gardåsen
Fotos: Yngvar Andersen.

Yngvar Andersen fra Skien var dekksmann på telemarksbåtene i 1950- og 60-årene. Han hadde med seg fotoapparat ombord og fikk fanget inn mange hverdagslige situasjoner på og rundt båtene. Yngvar Andersens bilder gir oss direkte og umiddelbare innblikk i hverdagen - glimt fra det alminnelige og dagligdagse ombord og i land. Bildene representerer korte øyeblikk og små utsnitt av den store historien om livet på og rundt båtene. En del av Yngvar Andersens bilder finnes i kopi i Telemark Museum.

Fra lastebil til båt. Dersom kanalen var stengt, gikk varetransporten med bil til Strengen, og varene ble lastet ombord på båten der. Bildet viser lastebil fra Bratsberg Landmannsforretning som laster sekker ombord på båt på Strengen da slusene ved Vrangfoss var stengt i forbindelse med bygging av kraftstasjonen i Vrangfoss.

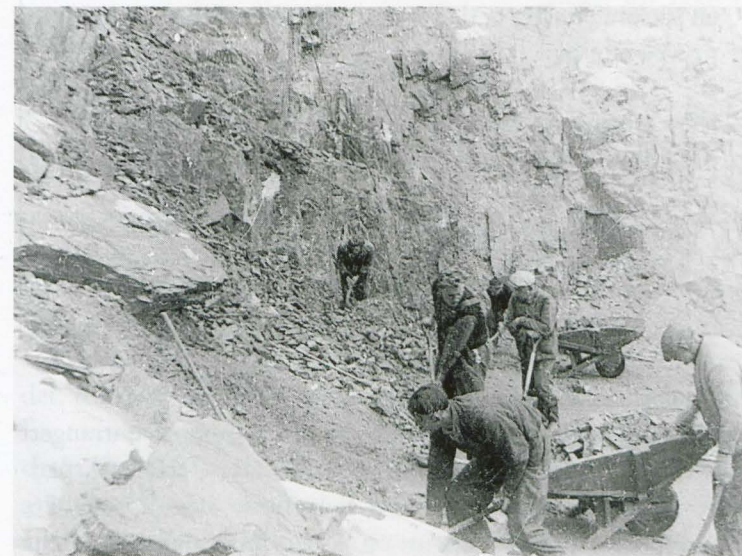

Kuer på "Dyre Vaa" i Hogga. Framdekket var av og til "reine dyreparken", som en av de gamle skipperne uttrykte det. Maskinist Axel Jerstrøm overvåker kulasten.

www.telemarkskanalen.com

Rutebåten går "på klampen" og gir isbryteren som bryter opp råk ekstra kraft. Ofte kunne det ta hele dagen å komme over fjorden på denne måten.

Fra Gulnes kvartsbrudd ved Bandak. Den faste arbeidsgjengen var fra Lårdal og hadde motorbåt som de fraktet seg over med. Kvartsen ble trillet med trillebår.

Spisestell og oppdekning i kvartsbruddet var var røft og enkelt. Formann Jon Kristensen inntar kaffen fra blikkboks.

Gulnes kvartsbrudd. Hytta hvor arbeidsmannskapene satt og spiste ses i bakgrunnen til venstre. I denne holdt det til små mus som mannskapene satt og matet i spisepausen.

Hjalmar Kristensen med trillebår i Gulnes kvartsbrudd. Det tok 8 - 9 timer å laste en båt, men etter at siloen kom, gikk det på et kvarter.

telemarks | padler'n

Telemarkskanalens vestre løp strekker seg fra Dalen til Skien. 105 km med lange vann – Bandak, Kviteseidvann og Flåvann før de smale, brattere kanalpartiene med slusene, store skoger, karakteristisk kanalarkitektur, gamle industribedrifter og herregårder, deretter brede Norsjø og så avslutningen mot Skien. Dalen ligger 72 m over havet ved foten av Hardangervidda og Skien ved havkanten. De 8 sluseanleggene med i alt 18 sluser betjenes med handkraft i dag som da kanalen var ny for over 100 år siden.

"Telemarkspadler'n" går av stabelen i helgen 25. og 26. august på Telemarkskanalen. Løpet passer for både konkurranse- og turpadlere da det er delt inn i ulike klasser og ruter av forskjellig lengde, også uten tidtaking.

Gave- og pengepremier til klassevinnerne på konkurranserutene og deltakerpremie til alle, også turklassene.

Det blir ulike kulturarrangementer for deltakere og publikum på tettstedene langs kanalen.

Telemarkspadler'n blei arrangert for første gang ifjor med 125 deltakere. Håpet i år er at det kommer flere deltakere, kanskje dette en dag blir "Padlernes Birkebeinere".

Torgeir Toppe – Norgesmester 2000: "Telemarkspad-

ler'n har store muligheter til å bli et av de tradisjonsrike kajakklop i Norge og på sikt i Skandinavia."

Michael Bretthauer – deltaker på K1-herre tur- og havkajak: "Telemarkspadler'n var et kjempesunt arrangement med engasjerte og entusiastiske organisatorer."

Tone M. Anderssen – deltaker på K1-dame tur og havkajak: "Telemarkspadler'n var en veldig stor opplevelse for meg på mange måter."

Jan Hvistendahl – deltaker på K1-herre senior på ruta Dalen-Skien: "Telemarkspadler'n var en opplevelse, men en slitsom en. Det er den type opplevelser man setter mest pris på etterpå."

Mer løpsinformasjon (ruter/klasseinndeling) og kulturprogram blir lagt ut på internett innen 1. april 2001.

www.telemarkspadlern.com

e-post: post@telemarkspadlern.com

Nytt fra *Telemark* REISER

Europa Nostra pris – nok engang til Telemark.

Gleden var stor da det ble gjort kjent at Dalen Hotel er blitt tildelt den prestisjefylte Europa Nostra prisen. Hotellet mottar prisen for omfattende istandsetting og restaurering. I 1994 ble Telemarkskanalen tildelt den samme prisen, som eneste vannvei noen gang. At Telemarkskanalen, den over 100 år gamle m/s "Victoria" og Dalen Hotel tilsammen er et unikt kulturhistorisk reiselivsprodukt, burde det ikke herske noen som helst tvil om.

Denne utmerkelsen gir også rikelig anledning til ytterligere mediaomtale både for hotellet og kanalen.

Sesongen 2001

Ruteplan for kommende sommerseesong er fastsatt, og "Victoria" og "Henrik Ibsen" starter opp sesongen allerede 18. mai og går i fast rute frem til 9. september. "Telemarken" som går

i rute Akkerhaugen – Lunde tur/retur begynner 26. mai og seiler frem til 12. august. Samtlige båter tilbyr charterturer utenom den faste sesongen, noe som har blitt et svært populært tilbud til både bedrifter, skoleklasser, lag og foreninger.

Ny restaurantør

I kommende sesong kan vi ønske en ny restaurantør velkommen om bord. Det er ikke ukjente Trond Bratsberg fra Jubel a/s, som fra før bl.a. driver restauranten i Brekkeparken. Vi ser frem til velsmakende laks og elgkarbonader om bord!

Det skjer langs kanalen

For andre året på rad blir det arrangert padleløp på kanalen. "Telemarkspadler'n" vil i år finne sted 25. og 26. august og her er det muligheter å delta for både mosjonister og "proffer". Langs kanalen blir det ulike kulturarrangementer både for deltakere og publikum.

Festivalen "Viser ved kanalen" har blitt en årlig tradisjon. Helgen 15. – 17.6 blir det konserter både langs kanalen, i kirker og kraftverk i tillegg til underholdning om bord på rutebåtene. Notodden Bluesfestival trekker årlig en god del gjester som foretrekker å komme med egen båt. I år går festivalen av stabelen 2. – 5. august. I forbindelse med festivalen holder slusene i Skien og Løveid ekstra åpent for småbåtslusing.

I slutten av juni kommer det ca 1000 unge korpsmusikanter for å delta på "Kanalfestivalen" på Ulefoss og Lunde. Her blir det mye musikalsk underholdning langs kanalen, alt til glede for både tilreisende og lokal befolkningen.

"Den store bakerovnsboken"

Else Rønnevig, Lillesand, arbeider for tiden med en bok som har tittelen "Den store baker-ovnsboken". I den anledning har hun vært i kontakt med Vidar Edvardsen, Skien, tidligere formann i Telemark-kanalens Venner og nå styremedlem, med forespørsel om han kunne bidra med en artikkel om Bakerovnen ved Eidsfoss sluser i Bandakkanalen.

"Slusegløtt" har fått anledning til å gjengi noe av det Vidar Edvardsen har skrevet.

Byggeår:

Det har vært en boplass her, beliggende under Aall-bruket, før kanalen kom. Eldhuset skriver seg trolig fra tiden før kanalen ble bygget, men uten bakerovnen. Dette begrunnes med at fundamenteringen av eldhuset var svært dårlig i forhold til de bygningene som kanalen oppførte.

Det har også stått en låve/fjøs på stedet, som det er rester av bak eldhuset. En tømret stuebygning i en etasje har også stått på plassen. Eksakt plassering av denne kan vi ikke fastslå. Den ble kjøpt av Kristian Johnsen og flyttet til Vrangfoss, der den utgjør en del av boligen, som ligger på vestsiden av parkeringsplassen ved veggen til Susås.

Boplassen på Eidsfoss var så liten at det nok ikke var bakerovn i eldhuset før kanalen kom.

Disse var forbeholdt større bruk. Antakelig ble eldhuset restaurert og bakerovnen anlagt samtidig med byggingen av kanalen. Det nærmeste vi kan komme til en datering av bakerovnen, er derfor året 1892 da Bandakkanalen ble åpnet.

Bruk av bakerovnen

Av de som har bodd på Eidsfoss av kanalens folk, kjenner vi til:

- Hans Karlsen, som flyttet dit i 1925. Han brukte bakstehuset til bi-hus.
- Jens Strømmodden bodde på stedet med kone og 3 sønner fra 1939 til slutten av 1940-tallet. Bakerovnen ble ikke brukt i deres tid på bruket.

Tegning fra Eidsfoss. Fra venstre eldhus, uthus og låve.

Fra Registreringsrapport – bygninger og anlegg – 1982–84. Av Vidar Edvardsen og Jahn Jahnsen.

- Olav og Kari Haugane bodde her i 3-årsperioden 1956–1959. Bakerovnen var ikke i bruk i dette tidsrommet.

Av dette slutter vi at bakerovnen trolig ikke har vært i bruk siden 1925.

Gjenreisning

Allerede i 1982, da undertegnede kom i befatning med saken på oppdrag fra Riksantikvaren (Registrering av kanal-anleggene 1982–1984), var bygningen og bakerovnen preget av sterkt forfall. Ved senere oppmålingsarbeid, som ble utført i 1987 var forfallet ytterligere forverret. Da Telemarkkanalens Venner i 1995 besluttet å gjøre noe med saken selv, var forfallet omfattende. Hele anlegget var delvis sammenrast, og anlegget kunne ikke restaureres, men måtte fornyes i sin helhet på grunnlag av oppmålingstegningene.

Gjenreisningen som startet i 1998 er bekostet av Telemark fylkeskommune som eier, Nome kommune og Telemarkkanalens Venner. Organiseringen av byggesaken og finansieringssaken, maling og rydding etc., er utført av venneforeningen på dugnad.

Bygningsarbeidene er utført av Brødrene Rønningen, Ulefoss.

Bakerovn og pipe er murt av Håvard Gjerdjordet, Seljord.

Ellen Tove Eie har testet og brukt ovnen ved noen anledninger.

Olav Hermansen som er lærer på Ulefoss, har brukt ovnen i undervisningsøyemed og har snekret noen enkle redskaper til bruk av ovnen etter modeller fra tilsvarende ovn på gården Nedre Eie i Eidsbygda.

Til rengjøring av bakerovnene forteller Kari Haugane på Hogga at det ble brukt en slags kost av bresk som ble dyppet i vann.

Vi har ellers ikke noe spesielt å opplyse når det gjelder redskaper, oppskrifter eller liknende.

Bakerovnens innvendige mål er slik: bredde= 140 cm, dybde=157 cm, høyde= 45 cm i buens toppunkt, min. 12 cm i buens laveste punkt (ved yttervegg).

Gjenreisningen av bakstehuset og bakerovnen ble markert i forbindelse med arrangement "Viser ved kanalen" 18. juni sommeren 2000. det var stort fremmøte med ca. 200 personer som fikk servert nybakt brød og visesang ved Stanley Jacobsen. den høytidlige åpningen ble foretatt av pensjonert slusevokter Olav Haugane til trompetfanfarer.

Fremtidig bruk

Fremtidig bruk av huset og bakerovnen er foreløpig ikke avklart, men skoleverket i Nome og bondekvinnelaget er aktuelle aktører sammen med Telemarkkanalens Venner selv ved arrangementer i tilknytning til "Viser ved kanalen" og kulturstien som går gjennom anlegget. Det er et mål å servere fersk bakst til rutebåtene og turistene som reiser på kanalen i sommerhalvåret; i det hele tatt slik at bakerovnen og stedet blir best mulig benyttet.

Kilder

Olav og Kari Haugane, Nome og Einar Bjaadal, Skien.

B

Returadr.:
Telemarkkanalens Venner
Postboks 372 Sentrum
3701 SKIEN

Bli kanalvenn!

Meld deg inn i Telemarkkanalens Venner

I 1892 var ikke Bandakkanalen den turistat-traksjonen, slik vi kjenner den i dag. Dengang var det et særdeles dristig byggverk av stor ingeniørkunst, og den dag i dag befester Telemarkkanalene seg som en unik ferdselåre her i landet. Også internasjonalt sett er kanalens monumentale anlegg en levende representant for industrialismens begynnelse i Norge.

At sluseanleggene innover Telemarksbygdene ble vellykket, vitner den store aktiviteten som ble

etter århundreskiftet. Etterhvert som veiene ble bedre, mistet båttrafikken på Telemark-kanalene en stor del av sin betydning.

Så kom Turistene. Cirka 40.000 har gjestet kanalbåtene årlig fra midten av 80-tallet og fram til i dag. Det er vel ingen som vet hvor mange som avlegger de mange severdigheter langs den over 100 kilometer lange kanalstrekningen et besøk. At betydningen for de enkelte lokalsamfunn er store, er derimot hevet over tvil.

Telemarkkanalens Venner er en organisasjon som på fritt og upolitisk grunnlag arbeider for fortsatt drift av Telemarkkanalene, for vern av minnesmerker, natur- og kulturverdier som ligger til vassdraget og er knyttet til driften av kanalene. Telemarkkanalens Venner ønsker å stimulere til økt bruk av kanalene og vassdraget som ledd i både næringsvirksomhet og ferie/rekreasjonssammenheng.

Medlemsskap i Telemarkkanalens Venner, koster for privatpersoner kr. 100,- pr. år, firmamedlemskap kr. 500,- pr. år.

Klipp ut og send kupongen til: Telemarkkanalens Venner
Postboks 372 Sentrum
3701 SKIEN

Navn

Navn

Adr.

Adr.

Postnr./sted

Postnr./sted